

Pestprotocol

Montessori+ en Pebbels+ Breda en Prinsenbeek

Inhoudsopgave

1. Doel van het anti-pestprotocol
2. Kernwaarden Montessori+
3. Plagen en pesten
4. Voorbeelden van specifiek pestgedrag
5. Cyberpesten
6. De betrokkenen
7. Uitgangspunten pestprotocol
8. Maatregelen en procedures
9. Concrete hulpacties
10. Anti-pestcoördinatoren

Bijlage Vijfsporenaanpak: gesprekstechnieken

1. Doel van het anti-pestprotocol

Dit anti-pestprotocol heeft als doel om alle kinderen in hun basisschoolperiode op Montessori+ Breda en Prinsenbeek de veiligheid te bieden die nodig is voor een optimale ontwikkeling. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Montessori+ en de HB-afdeling werken volgens Levenshoudingsgericht Onderwijs. Daarbij gaan we uit van de principes van de positieve psychologie en werken we met wetenschappelijke bewezen interventies aan het vergroten van het sociaal, emotioneel en psychologisch welbevinden van de kinderen én het team. Juist door tijd en ruimte vrij te maken voor het oefenen van vaardigheden leren kinderen welke invloed zij hebben op hun emoties, gedrag en overtuigingen om dit vervolgens zelf te kunnen toepassen. Hiermee investeren we in preventie en het opbouwen van een positieve constructieve levenshouding waarmee het groepsklimaat in de klas veilig, open en vol vertrouwen kan zijn.

Het anti-pestprotocol beschrijft wat onder pesten verstaan wordt, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is, als er gepest wordt. Met dit protocol maken we duidelijk dat pesten niet wordt getolereerd en dat onze school er alles aan zal doen om pestgedrag aan te pakken en te voorkomen.

2. Kernwaarden Montessori+

Kernwaarden zijn diepgewortelde overtuigingen die aangeven wat wij, als team van deze school, juist en van wezenlijk belang vinden. De kernwaarden zijn inspirator, richtsnoer en bindmiddel voor onze dagelijkse onderwijspraktijk. In deze kernwaarden zijn de uitgangspunten van Maria Montessori nadrukkelijk herkenbaar. Op onze school zijn deze waarden essentieel voor ons onderwijs. Het actief zoeken naar de ontwikkelingsmogelijkheden van leerlingen en voor elke leerling de maximale ontwikkeling stimuleren, staan centraal. Deze kernwaarden zijn van belang bij het anti-pestprotocol.

Vertrouwen

Help mij het zelf doen! Wij hebben vertrouwen in de nieuwsgierigheid van elk kind om zich te ontwikkelen. Goed kijken naar het kind en ontdekken hoe je het kind het beste kunt begeleiden, dat vinden we belangrijk. Het kind laat uit zichzelf zien wat het nodig heeft om zelf controle over het leven te krijgen. Op school leren wij kinderen om het eerst zelf te proberen, dan hulp aan een ander kind te vragen en als laatste aan de leerkracht. Door het eerst zelf te doen, ontdek je vanzelf je vragen.

Eigenheid

Ieder kind is uniek. Wij bieden kinderen de gelegenheid om in eigen tempo, op eigen niveau en naar eigen interesse te werken. Een rijke leeromgeving stimuleert hun persoonlijke

aandacht, verwondering en verbeeldingskracht, en maakt hen nieuwsgierig naar ons onderwijsaanbod.

Plezier

We zorgen voor een plezierige plek voor kinderen. Dat doen we door echt naar kinderen te luisteren en te kijken. Door ruimte te geven aan verwondering en de zelfstandigheid en de nieuwsgierigheid die het kind in zich heeft.

Onze school is een plek waar kinderen zichzelf kunnen zijn, waar we kinderen altijd positief benaderen, waar we kinderen eigenaar maken van hun eigen leren. Wij zien het als onze taak dat kinderen plezier blijven beleven in leren en dat de eigen motivatie en nieuwsgierigheid blijft bestaan.

Verantwoordelijkheid

Ons onderwijs doet een beroep op zelfstandigheid, eigen motivatie en zelfkritiek van de kinderen. We leren kinderen zich verantwoordelijk te voelen voor hun eigen leerproces en voor hun omgeving. Verantwoordelijkheid kan zich alleen ontwikkelen in vrijheid en die bieden we dan ook. Het is onze taak ervoor te zorgen dat kinderen zelf gemotiveerd blijven om te leren. Al met al een proces waarin een kind stapsgewijs groeit. Aan ons de opdracht het kind daar goed in te begeleiden.

Inspireren en nieuwsgierig zijn

Wij moeten met al onze kennis, inzicht en gezond verstand het kind tegemoet treden om het te inspireren tot een houding van nieuwsgierigheid en betrokkenheid. Het is onze opdracht om dit te realiseren.

Ambitie: vanuit de kernwaarden geven we ons onderwijs ook echt vorm. De keuzes die wij maken en de activiteiten waarvoor wij kiezen, voldoen aan de kernwaarden. Wij maken de kernwaarden zichtbaar voor ouders en betrokkenen, zodat wij op het naleven ervan ook feedback kunnen krijgen vanuit deze groep.

3. Plagen en pesten

Pesten komt helaas overal voor. Ook op (onze) school worden kinderen gepest om uiteenlopende redenen. Binnen de school tolereren wij pesten niet. Door het nemen van allerlei preventieve maatregelen proberen wij zoveel mogelijk problemen te voorkomen. We hebben afspraken gemaakt over o.a hoe we met elkaar omgaan, welke signaleringslijsten gebruikt worden, preventieve maatregelen etc. (Zie blz. 12).

In dit pestprotocol beschrijven we hoe te handelen als er melding wordt gemaakt (door ouders en/of kinderen) of geconstateerd wordt (door leerkrachten en/of begeleiders/pedagogisch medewerkers) dat er sprake is van (cyber)pesten.

De begrippen plagen en pesten worden regelmatig door elkaar gebruikt. Toch bestaat er een duidelijk verschil. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen. Men neemt elkaar in de maling, zonder dat er een dreigende situatie ontstaat. Men haalt een grapje bij elkaar uit. Een beetje plagen kan zelfs de sfeer verbeteren. Bij pesten zijn er een duidelijk slachtoffer en dader. De dader heeft de intentie om het slachtoffer te beschadigen. Het gedrag van de dader is (be)dreigend. Het slachtoffer wordt beschadigd en kan zich vaak niet verweren zonder opnieuw aangepakt te worden.

Pesten gebeurt meestal niet openbaar. Het is daarom moeilijk te constateren en vaak merk je het pas als het al een tijdje aan de gang is.

Het is dan ook erg belangrijk om duidelijk en zeer consequent te handelen. De rol van de pester, de volgers, de omstanders en de gepeste moet belicht worden.

“Langdurig uitoefenen van lichamelijk en/of geestelijk geweld door één of meer personen. Het is gericht tegen een zwakkere partij die niet in staat is zich succesvol te verdedigen”.

Pesten is een probleem dat zich niet makkelijk laat oplossen. Pesten speelt zich vaak in het verborgene af. Dit maakt het alleen al moeilijk om er grip op te krijgen. Het is van groot belang dat alle betrokkenen (leerlingen, leerkrachten, pedagogisch medewerkers en ouders) pesten als een bedreiging voor een veilige leefomgeving zien. Ze moeten zich bereid verklaren pesten te willen signaleren, melden, voorkomen en bestrijden, zodat er op de school een veilig klimaat ontstaat. Een middel daarvoor is dit protocol, dat door alle betrokkenen dient te worden uitgedragen en nageleefd.

4. Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal:

- Schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur of n.a.v een verkeerd antwoord in de klas.
- Ongewenste sms'jes of appjes sturen, via mail of chatprogramma's.
- Opmerkingen verspreiden, het gebruiken van mobiele telefoons of websites met de bedoeling iemand voor gek te zetten door het verzenden van opmerkingen en/of foto's of filmpjes. Aan deze vorm van pesten wordt uitgebreid aandacht besteed in bijlage 1 (digitaal pesten).

Fysiek:

- Trekken, duwen, spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Bezit dat niet van jou is dwingen om af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Uitsluiting:

- Uitsluiten door een klasgenoot
- Voortdurend duidelijk maken dat hij/zij niet gewenst is
- Over hem of haar roddelen of te negeren (doen alsof hij/zij er niet is).

Stelen of vernielen van bezittingen:

Afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen.

Afpersing:

Dwingen om geld of spullen af te geven. Het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Cyberpesten:

- (Anonieme) berichten versturen via social media

- Schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen
- Privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken
- Haatprofielen aanmaken
- Virussen sturen, happy slapping en het versturen van een e-mail bom.

5. Cyberpesten

Wat is cyberpesten?

Cyberpesten is een specifieke vorm van pesten. Het vindt niet fysiek plaats, maar via social media. Anonieme berichten versturen, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen en het versturen van een e-mail bom zijn enkele specifieke voorbeelden van wat de school onder cyberpesten verstaat.

Omdat cyberpesten anoniem is, en ongevraagd 24 uur per dag in je huis komt neemt onze school gericht een aantal aanvullende maatregelen. De effecten van cyberpesten kunnen namelijk (nog) erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

De school wil cyberpesten voorkomen door:

- De leerlingen bewust te maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten, met behulp van gerichte voorlichting en ondersteunende programma's,
- Samen met de leerlingen afspraken te maken over internetgedrag,
- Het cyberpesten bespreekbaar te maken in de groep en de leerlingen elkaar daarop te laten aanspreken.
- Leerlingen duidelijk te maken wat de sancties zijn op cyberpesten (denk aan het uitsluiten van het internetgebruik op school, als milde vorm, of het verwijderen van school als uiterste maatregel),
- Ouders worden via thema-avonden en de nieuwsbrief gewezen op de mogelijke risico's van internetgebruik door kinderen.

Wanneer de school een melding krijgt van cyberpesten, worden er (afhankelijk van de vorm) de volgende aanvullende maatregelen genomen:

- De leerkracht of anti-pestcoördinator gaat in gesprek met de getroffen leerling
- De leerkracht of anti-pest-coördinator neemt direct contact op met de ouders van zowel slachtoffer als dader (indien bekend)
- De leerkracht of anti-pestcoördinator meldt het incident direct bij het MT
- De anti-pestcoördinator neemt contact op met de provider en verzoekt de foto's te verwijderen
- De leerkracht of anti-pestcoördinator adviseert de ouders de gepeste aangifte te doen bij de politie

- De leerkracht of anti-pestcoördinator probeert de dader(s) te achterhalen en voert maatregelen richting dader(s) uit, wanneer het leerlingen van de school betreft
- Wanneer dit buiten schooltijd gebeurt, is het van belang dat de ouders en school korte lijnen houden. School kan informatie over cyberpesten delen met ouders en met hen bespreken wat de verantwoordelijkheid van ouders hierin is. School geeft als advies om regelmatig mee te kijken met wat het kind thuis online doet.

Voorbeeld 1- Een leerling wordt steeds lastig gevallen (stalking):

- Leer de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contract afsluiten
- Laat de leerling niet ingaan op de stalker
- Breng de ouders op de hoogte
- Probeer de dader te achterhalen via systeembeheerder en slachtoffer
- Adviseer de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen

Voorbeeld 2- Over een leerling wordt geroddeld via social media:

- Geef steun en luister naar de leerling
- Adviseer de leerling berichten te bewaren en op te slaan
- Neem contact op met de ouders
- Probeer de dader op te sporen. Soms is de identiteit van de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Je gebruikt daarvoor de zogenaamde logfiles van de school-server (centrale computer). Daarvoor is technische ondersteuning van een ICT-coördinator, systeembeheerder, en/of externe beheerder nodig.
- Ga na wanneer het bericht verstuurd is en welke groep op dat moment gebruik maakte van de computers. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd. Soms is het niet mogelijk een dader te achterhalen en zit er niets anders op dan het effect te minimaliseren. Dat kan het beste door het slachtoffer op het hart te drukken niet te reageren op haatmail of andere ongewenste berichten.

Blokken van afzenders

Sommige programma's hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren. Verwijs ouders naar websites voor meer informatie. Op den duur loont het wellicht de moeite de leerling een nieuw mailadres te geven. Vertel leerlingen dat ze altijd heel voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun mailadres aan anderen.

6. De betrokkenen

Wie zijn betrokken bij het pestprobleem?

Bij pesten zijn meerdere partijen betrokken:

- De gepeste leerling(en)
Sommige leerlingen lopen meer kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben.

Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets dat anders is dan de meeste van hun leeftijdsgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Een kind dat gepest wordt praat er thuis niet altijd over.

- De pester(s)
Pester(s) zijn vaak sterkere in hun groep. Ze zijn of lijken populair, maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.
- De zwijgende middengroep
Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De zwijgende middengroep is onder te verdelen in aanmoedigers en meelopers. Aanmoedigers staan het dichtst bij de pester. Zwijgende meelopers zijn er van overtuigd dat zij niet in staat zijn iets aan het pesten te kunnen doen.
- Leerkrachten en (pedagogisch) medewerkers
- Ouders

7. Uitgangspunten pestprotocol

Onze school voert een actief beleid om pestproblemen te voorkomen. Met LGO “LevenshoudingsGericht Onderwijs” wordt het onderwerp “pesten” regelmatig met de kinderen besproken. Tijdens gesprekken in de groep worden onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep en aanpak van ruzies aan de orde gesteld.

Het goede voorbeeld van de leerkrachten, en thuis de ouders, is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van medewerkers, ouders en kinderen wordt niet geaccepteerd. De school neemt duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Samenvattend:

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten, pedagogisch medewerkers, als de ouders, de gepeste kinderen, de pesters en de “zwijgende” groep kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilige pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten moeten alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedures uit.
5. Dit pestprotocol wordt door het hele team van Montessori+ en Pebbels+ Breda, waaronder (pedagogisch) medewerkers van diverse geledingen, onderschreven en ter inzage aangeboden.

8. Maatregelen en procedures

A. Preventieve maatregelen

- Positief beïnvloeden van schoolklimaat
- Aandacht voor positieve groepsvorming
- Actief systeem van leerlingbegeleiding
- Actieve communicatie over waarden en normen
- Voorbeeldgedrag leerkrachten stimuleren
- Projecten/lessen over pesten
- Aandacht voor sociale vaardigheden

Dat doen wij concreet door:

- a. Gouden weken: De eerste acht weken van het schooljaar ("Gouden weken") zijn vooral belangrijk voor het vormen van een goed pedagogisch klimaat. In de dagelijkse praktijk doen we dat door middel van allerlei groepsvormende spelletjes en activiteiten.
- b. In de gouden weken worden de afspraken van de groep en de regels van de school met de kinderen besproken. Met behulp van LGO wordt plagen en pesten benoemd en besproken in alle groepen van de school en vanaf groep 3 t/m 8 worden de regels van het pestprotocol expliciet besproken.
- c. Mediators: Onze mediators zijn opgeleide kinderen uit de bovenbouw die in of na pauzes de tijd nemen en hebben om kinderen te helpen conflicten op te lossen. Zij luisteren naar de verhalen en helpen met bedenken van oplossingen waar iedereen tevreden over is. Indien de mediators ingezet worden bij pestsituaties, gebeurt dit altijd onder leiding van een leerkracht en/of anti-pest coördinator.
- d. Indien de leerkracht aanleiding daartoe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek.
- e. Incidentenregistratie in Parnassys.

B. De Vijfsporenaanpak tegen pesten (Bob van der Meer)

Spoor 1: Hulp aan het gepeste kind

- luisteren naar wat er is gebeurd
- het probleem van het kind serieus nemen
- met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- samen met het kind werken aan die oplossingen
- eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining)

Spoor 2: Hulp aan de pester

- met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daaraan gaat doen
- grenzen stellen en die consequent handhaven
- het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- zorgen voor vervolggesprekken
- afspraken worden vastgelegd in Parnassys door de persoon die de afspraken maakt.

Spoor 3: Professionaliseren van/hulp bieden aan ouders

- ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- ouders informeren over pestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen. Mail aan ouders wordt in Parnassys gezet door verzender van de mail.
- met ouders overleggen over manieren om pestsituaties aan te pakken
- zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp

Spoor 4: Mobiliseren van de zwijgende middengroep

- met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin
- met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin
- samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen

Spoor 5: Als school de verantwoordelijkheid nemen/ professionalisering leerkrachten

- de school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid (te vinden in dit pestprotocol).
- de school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken

9. Concrete hulpacties

Uitgangspunt:

Het pesten is gemeld bij de leerkracht/intern begeleider/anti-pestcoördinator. Een foto van de anti-pestcoördinator hangt op een duidelijke vindbare / zichtbare plaats in de school (op beide locaties). Deze begeleidt de gepeste leerling(en) en de pester(s). Wanneer er vastgesteld is dat een leerling gepest wordt door een andere leerling, is het plan van aanpak als volgt:

Stap 1:

Gesprek met de betrokken leerling. Het gesprek met de pester(s) heeft o.a een waarschuwende functie. De afspraken over gewenste gedragsverbetering binnen gestelde termijn wordt schriftelijk vastgesteld. Ouders van beide partijen worden geïnformeerd (+verslag).

Stap 2:

De naleving van de gemaakte afspraken worden gecontroleerd en bijgehouden door de leerkracht en/of anti-pestcoördinator binnen een termijn van 4 weken. Pestincidenten worden door de leerkracht vastgelegd in Parnassys.

Stap 3:

Als het pestgedrag niet stopt, volgt na 4 weken een tweede gesprek met de pester(s) EN ouders van deze leerling(en). Zij krijgen 4 weken om hun gedrag aan te passen, tevens kan begeleiding ingezet worden om wel tot gedragsverandering te komen (+verslag). Daarnaast worden er strafmaatregelen genomen tegen de pester(s). De politie wordt geïnformeerd als er sprake is van strafbare feiten.

Stap 4:

Als het pestgedrag na bovenstaande maatregelen niet stopt, wordt de directie in het proces betrokken. Er wordt een tijdelijke schorsing aan de pester(s) opgelegd, tevens kan hulpverlening worden ingezet om wel tot gedragsverandering te komen (+dossier).

Stap 5:

Indien het pestgedrag aanhoudt na bovenstaande maatregelen, kan het schoolbestuur overgaan tot een definitieve verwijdering van de pester(s), hierbij volgt de school het "Protocol schorsing en verwijdering" (+dossier).

Stap 6:

Nazorg voor het kind dat gepest werd en de ouders in de vorm van een afrondend gesprek. In dit gesprek evalueert het MT-lid samen met de ouders en eventueel het kind (als dit gewenst is) hoe het proces is verlopen en of het naar tevredenheid is afgerond. Bij dit gesprek is ook de anti-pestcoördinator van de locatie betrokken.

Leerlingen en/of ouders met **klachten** over seksuele intimidatie, pesten of discriminatie e.d. op school kunnen terecht bij de anti-pestcoördinator of IB-er. Deze zullen in gesprek gaan met de leerling en/of ouders om de klacht zo goed mogelijk aan te pakken. Hierbij gaat het vooral om het aangeven van de juiste route en het ondersteunen bij het doorlopen van de procedures.

10. Anti-pestcoördinatoren

Karin Uijt den Bogaard en Anne-Sophie Creutzburg zijn bij ons op school de anti-pestcoördinatoren. Karin in Breda en Anne-Sophie in Prinsenbeek.

Wanneer er sprake is van pestgedrag binnen de groep is het belangrijk dat de eigen leerkracht op de hoogte is. Wanneer de leerkracht advies of andere ondersteuning nodig heeft, neemt hij/zij contact op met de anti-pestcoördinator. De anti-pestcoördinator geeft de leerkracht advies of gaat met de leerling(en) en eventueel ouders en leerkrachten volgens het protocol in gesprek en kijken gezamenlijk naar passende afspraken/oplossingen.

Karin Uijt den Bogaard

Anne-Sophie Creutzburg

Bijlage

Vijfsporenaanpak: Gesprekstechnieken

Uitgaande van de Vijfsporenaanpak is het mogelijk om gebruik te maken van de onderstaande voorbeelden van gesprekstechnieken. Afhankelijk van de situatie kun je per spoor één of meerdere van de onderstaande technieken toepassen.

Spoor 1: Hulp aan het gepeste kind

1.1 Oriënterend gesprek

Doel: Nagaan wat er aan de hand is. Achterhalen of het probleem dat verteld wordt het echte probleem is, of dat er een probleem achter zit.

Werkwijze: de ander vrijelijk laten vertellen. Gerichtte, open vragen stellen.

Kenmerken: Kort, de situatie wordt in kaart gebracht.

Vaardigheden: Aandacht geven. Luisteren. Vragend aansluiten. Terugkoppelen, samenvatten.

Open vragen stellen: Open vragen geven de ander veel vrijheid om duidelijk te maken wat hem bezig houdt.

Open vragen stel je om:

- Een gesprek te beginnen.

- Tijdens het gesprek dieper op zaken in te gaan.
- Tijdens het gesprek de aandacht op bepaalde onderwerpen te richten.
- Te voorkomen dat je de leerling de woorden in de mond legt.

1.2 Oplossingsgericht gesprek

- Zorg dat je niet meteen iets onderneemt.
- Luister en stel vragen, laat zien dat je wilt helpen, maar doe nog niks.
- Bespreek wat de leerling al heeft gedaan om het pesten te stoppen.
- Bedenk samen de volgende stap, wat gaan we nu samen doen.
- Zorg dat de leerling zich veilig voelt en leg uit wat jij daaraan gaat doen als leerkracht/APC-er.
- Doe niets buiten de leerling om.
Ga niet voor de leerling staan, maar ernaast of er achter.

1.3 Bemiddelingsgesprek

Doel: Nadat er individuele gesprekken hebben plaatsgevonden met de pester en het gepeste kind, kan één van de bedachte oplossingen een bemiddelingsgesprek zijn. De leerkracht/APC-er probeert hierbij een dialoog mogelijk te maken tussen de twee partijen die op elkaar zijn vastgelopen.

Kenmerken: Twee kinderen hebben een conflict waar zij zelf niet meer uitkomen. Beide kinderen hebben persoonlijke emoties overgehouden n.a.v vorige botsingen. Beide kinderen denken het recht aan hun kant te hebben en vinden dat de ander onjuist handelt. De bemiddelaar moet weer beweging in de situatie krijgen, zonder dat de partijen het gevoel hebben dat ze gezichtsverlies lijden.

Werkwijze: Voorafgaand aan het gesprek heeft de bemiddelaar een duidelijk beeld gevormd waar de zaak over gaat en welke beleving de beide kinderen hebben. Nodig beide kinderen uit toelichting te geven op de zaak, zo nodig verhelderen door terugkoppelen, samenvatten en vragen stellen. In wisselwerking met beide kinderen een probleemstelling formuleren. Beide kinderen laten verklaren dat deze situatie om beweging vraagt van beide kanten. Beide kinderen bereidheid vragen in beweging te komen.

Vaardigheden: Zich openstellen. Luisteren. Terugkoppelen. Ordenen. Vragend luisteren. Vragend toevoegen. Informeren. Adviseren.

(* Het zou kunnen dat het gepeste kind weinig vertrouwen heeft over de afloop van welk gesprek dan ook. Dan is het raadzaam om het gepeste kind met iemand anders in gesprek te laten gaan (bijvoorbeeld met een vertrouwenspersoon) dan de pester (bijvoorbeeld met een Anti Pest Coördinator=APC-er).

Spoor 2: Hulp aan de pester

2.1 Confronterend gesprek

Doel: de leerkracht/APC-er maakt de ander duidelijk welk probleem het heeft met het gedrag van het kind. Er wordt besproken wat het pesten voor de ander betekent. Aan het kind wordt om medewerking gevraagd om zo te komen tot een acceptabel leefklimaat binnen de school.

Kenmerken: de leerkracht/APC-er neemt initiatief tot dit gesprek.

Werkwijze: Informeer het kind welk gedrag als hinderlijk wordt ervaren. Leg dit uitvoerig uit, gebruik ik-boodschappen. Overtuig je ervan dat de ander begrepen heeft wat het probleem is. Ga serieus in op negatieve emoties van de ander. Nodig de ander oprecht uit om mee te werken aan het veranderen van het schoolklimaat. Stel grenzen. Spreek goede voornemens uit en maak afspraken.

Vaardigheden: Duidelijke bewoordingen kiezen. Open staan voor kritiek van het kind. Aandacht geven, empatisch reageren. Reflecteren op gevoelens van de ander. Verwoorden van de eigen gevoelens. Ik- boodschappen gebruiken. Niet in de verdediging gaan, maar met een ik-boodschap de kritiek ontvangen. Duidelijk maken dat het gedrag van de ander te maken heeft met het gedrag en niet met de persoon van de ander.

Naast of in plaats van een confronterend gesprek kan de bemiddelaar ook een oriënterend, oplossingsgericht of bemiddelingsgesprek toepassen (zie spoor 1). Bij het oplossingsgerichte gesprek wordt er besproken hoe de leerling graag met andere kinderen om wil gaan en hoe de leerkracht/APC-er het kind kan helpen om de relaties met andere kinderen te verbeteren.

Spoor 3: Professionaliseren van/hulp bieden aan ouders

Doel: Professionaliseren van/hulp bieden aan ouders. Ondanks het gezamenlijke doel (“het beste voor het kind”) kunnen er bij de leerkracht/APC-er en de ouders vanuit hun verschillende rollen tegenstrijdige ideeën zijn over wat dat doel precies inhoudt en hoe dit bereikt kan worden.

Naast de drie punten op het document Vijfsporenaanpak kan de mediator gebruik maken van de volgende technieken:

- Onderhoud face-to-face contact: elkaar direct spreken biedt ruimte voor non-verbale communicatie. Dit is de meest directe en informatieve vorm van contact met de minste kans op miscommunicatie.
- Toon begrip: geef ouders de ruimte. Erken hun emoties. Toon interesse door vragen te stellen. Toon waardering voor hun inzet.
- Benoem de deskundigheid van ouders: benoem waar de deskundigheid van de ouders ligt.
- Maak aanspraak op de verantwoordelijkheid van de ouders: Vraag ouders wat zij zelf denken te kunnen doen, wat zien zij als hun rol.
- Maak verwachtingen expliciet: Vraag ouders welke verwachtingen zij hebben van de school en vertel welke verwachtingen de school van hen heeft.
- Wees duidelijk, eerlijk en realistisch: Maak afspraken die waar te maken zijn om te voorkomen dat het vertrouwen wordt geschaad. Geef hierbij de eigen grenzen aan.
- Wees bereikbaar: Onderhoud kleine contactmomenten tussendoor. Bijvoorbeeld in de wandelgangen of telefonisch. Hierdoor is het contact laagdrempelig.

Spoor 4: Mobiliseren van de zwijgende middengroep

4.1 Klassengesprek

Doel: Mobiliseren van de zwijgende middengroep.

Bij een klassengesprek over pesten staat veiligheid voorop. Bespreek met het gepeste kind dat er een klassengesprek gaat plaatsvinden. Overleg met het kind of het anoniem wil blijven of dat de huidige situatie besproken mag worden.

Benoem eerst dat pesten een belangrijk onderwerp is waar je het graag over wilt hebben in de klas. Check daarna bij de klas of u erop kunt vertrouwen dat ze het gesprek serieus ingaan zonder anderen uit te lachen of te veroordelen. Op deze manier maak je de kinderen verantwoordelijk voor het verloop van het gesprek en kun je ze daar ook op aanspreken.

Anoniem

Neem de gepesten en de pesters in bescherming door geen namen of concrete incidenten te bespreken in dit gesprek. Zo zorg je ervoor dat de gepesten tijdens het gesprek niet bang hoeven te zijn en dat zij in het middelpunt komen te staan. Ga in dit gesprek juist aan de slag met fictieve pestsituaties waarin je de klas laat nadenken over mogelijke oplossingen. Op de website www.pestweb.nl staat een uitgebreid overzicht van lespakketten, boeken en films die je in kunt zetten om pesten bespreekbaar te maken.

Niet anoniem

Praat met de kinderen over de pestsituatie in de klas en hun eigen rol bij het pesten. Bespreek aanpakken en oplossingen (die al eerder met het gepeste kind en de pester besproken zijn), overleg hoe ze actief kunnen bijdragen aan de oplossingen.